

Parc Natural de la Muntanya de Montserrat

Generalitat de Catalunya
**Patronat de la Muntanya
de Montserrat**

Parc Natural de la Muntanya de Montserrat

Benvolguts visitants.

Us trobeu al Parc Natural de la Muntanya de Montserrat, un espai protegit per la seva riquesa natural, cultural i paisatgística, que cal preservar i respectar.

L'espai natural protegit de la muntanya i els seus entorns ocupa una extensió de més de 7.500 hectàrees, de les quals 1.765 són de Reserva Natural dins d'unes 3.483 de Parc Natural. L'àrea de l'Entorn de Protecció comprèn l'espai que envolta el Parc Natural, i ocupa unes 4.085 ha en total.

El Patronat de la Muntanya de Montserrat és l'òrgan rector i gestor del Parc Natural des de la creació de la figura de protecció l'any 1987.

Els municipis del Bruc, Marganell, Monistrol i Collbató són els portals d'entrada al massís montserratí i tenen part dels seus termes municipals dins l'espai natural. La participació i implicació dels municipis, l'Abadia de Montserrat i altres petits propietaris fan possible millorar dia a dia aquest esplèndid espai natural.

Un mosaic de paisatges excepcionals

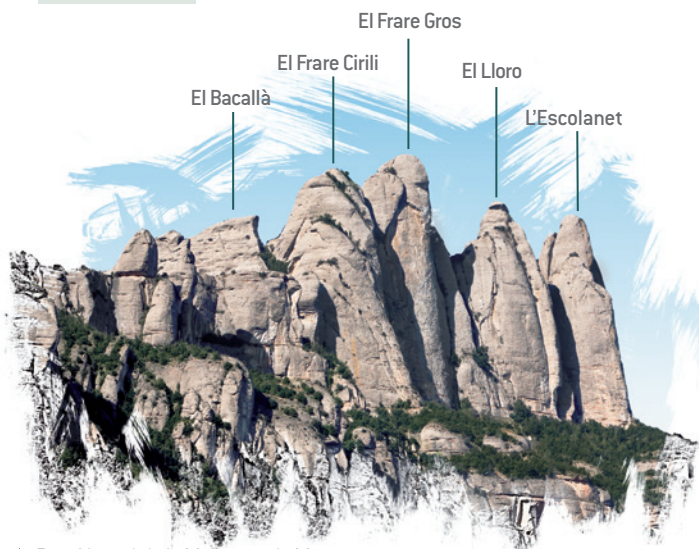
El relleu de la muntanya és molt característic, amb parets força verticals a la cara nord i amb formacions més arrodonides en forma d'agulles a la zona sud, resultat d'un procés de milions d'anys. La roca calcàrea de conglomerat - anomenada popularment "Pudinga", tan sols modelada per l'erosió i moviments tectònics en el seu origen, ha conformat aquesta visió tan espectacular que ens ofereix actualment la muntanya, ple d'agulles, baumes i coves.

El massís té una longitud d'uns 10 quil·lòmetres, i el punt més alt és el cim de Sant Jeroni amb 1.237 metres.

Les roques i agulles de Montserrat es van formar a partir d'antics fragments de rocs transportats per rius i torrents al fons d'un mar que va ocupar el centre de Catalunya fins fa uns 35 milions d'anys. El mar es va anar assecant, però els rius van continuar acumulant-hi sediments fins que van adquirir un gruix de més de 1.000 m. Per efecte de la pressió i de l'escalfament de l'interior de la Terra, aquests fragments de rocs van perdre aigua i es van compactar i cimentar per a convertir-se en roca.

Toponímia de les agulles de Montserrat

Els Frares

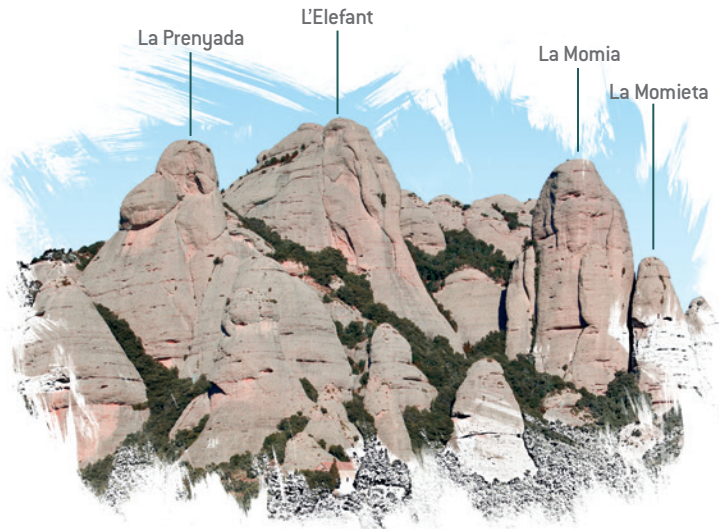
Les Gorres

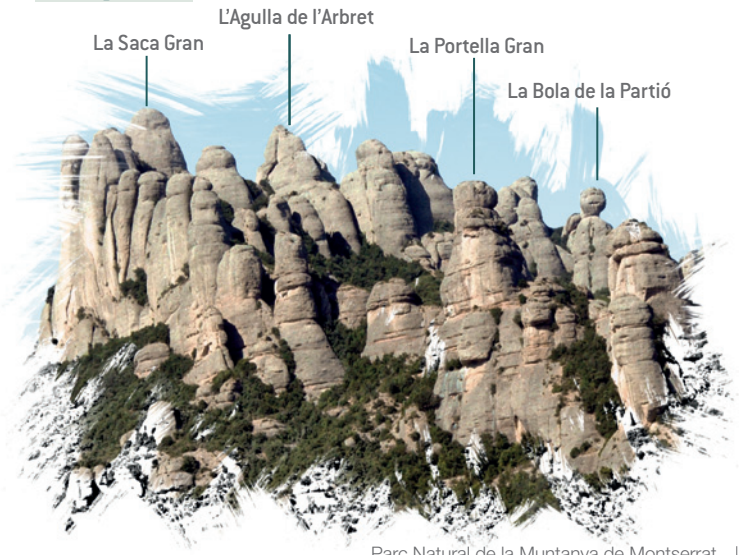

Clima mediterrani: hiverns suaus i estius secs i força calurosos. En les estacions de tardor i hivern és molt probable que ens trobem immersos en la *inversió tèrmica* que, sovint, afecta al massís, amb temperatures suaus en les parts altes de la muntanya i bastant més fredes a les parts baixes.

Sant Benet

Les Agulles

Una fauna difícil d'observar

El gruix de la fauna de Montserrat està format per aquelles espècies pròpies dels ambients més abundants de Catalunya (brolles i pinedes de pi blanc principalment); el relleu de la muntanya, però, complementa el poblament faunístic amb un reguitzell d'espècies que troben a Montserrat unes condicions específiques que els són òptimes, com: la verticalitat de la muntanya, les condicions més fredes i humides de les parts altes, les condicions més càlides i seques de la vessant sud o la presència de sòls esquelètics en les carenes i cims de les agulles.

Entre el component d'espècies més freqüents hi trobem el porc senglar que troba un bon rebost durant la tardor en els alzinars de la muntanya on s'alimenta de les glans, la guineu que sap aprofitar tant els recursos naturals com els que pot obtenir a prop de l'home, la fagina o el gat mesquer que compaginen la frugivoria amb la caça d'ocells o petits mamífers, el tudó que compagina la seva vessant més forestal amb l'alimentació en els conreus herbacis, el pit-roig confiat que no es fa estrany davant la presència humana, la serp blanca que podem sorprendre enfilant-se per boixos o alzines, o el tòtil i la salamandra que deixen les seves larves en molts dels tolls i fonts de la muntanya.

De les cingleres en cal destacar el seu ús per un bon nombre d'aus rapinyaires que hi troben la seguretat que necessiten per a poder niuar.

L'àguila cuabarrada és difícil d'observar perquè a Montserrat només hi té el niu, havent de buscar el seu aliment en conreus i brolles fora del Parc Natural; l'aufrany és una au necròfaga que en els darrers anys es veu freqüentment durant el període estival; el falcó pelegrí és fàcil de detectar pels seus xiscles, en qualsevol cas és l'au rapinyaire més abundant del Parc Natural; el duc és el mussol més gran de les nostres terres i degut a l'activitat crepuscular i nocturna és molt car de veure; també hi podem trobar el xoriguer, la merla blava o el pela-roques, aquest darrer només durant l'hivern. També hem de tenir presents als ratpenats, amb una gran diversitat a Montserrat (amb 17 espècies detectades), alguns dels quals es refugien a les fissures de les roques com el nòctul petit o l'abundant ratpenat de cuallarga, i la cabra salvatge, amb una població d'uns 200 individus.

Les condicions més fredes de la part alta de la muntanya permeten que a l'hivern ens visitin el pardal d'ala blanca o el cercavores, o que algunes espècies més pròpies de Pirineu i Prepirineu mantinguin una població relictual a Montserrat, com la somereta de muntanya. Mentre que les condicions més càlides del cantó sud possibiliten la presència del còlit negre o el saltamartí d'albellatge.

Les codines i pedrussalls són les zones situades a la part alta de les agulles o sobre les carenes on domina la pedra i el sòl és incipient, en aquests ambients tan difícils (per la manca d'aigua, l'elevada insolació, el fort contrast tèrmic o la poca disponibilitat de nutrients) hi han evolucionat unes comunitats molt especials amb diferents espècies d'invertebrats, algunes de les quals són endèmiques del prelitoral català, com el cargol *Xerocrassa montserratensis* o l'escarbat *Timarcha montserratensis*.

Una vegetació rica en diversitat

De la mateixa manera que amb la fauna, la muntanya de Montserrat presenta un gruix de vegetació típicament mediterrània complementada amb diferents elements propis de zones més frescals o de les cingleres i codines.

La major part de la muntanya és domini de l'alzinar. Aquest arbre és present arreu on la mà de l'home no va poder arrabassar el bosc, tot i que també ha patit històricament la pressió humana en ser una font molt important de combustible (tant de llenya com de carbó vegetal). Entre aquesta pressió, els incendis forestals que ha patit la muntanya i les secades estivals és difícil trobar un clap de bosc alt d'alzinar. La majoria dels alzinars que veurem són boscos baixos de rebrot.

En les canals i peus de cinglera de la vessant nord hi trobem el teix, un arbre amb fulles semblants a les d'un avet i de creixement molt lent, el boix grèvol, molt utilitzat en la decoració natalenca però del qual n'està prohibida la recol·lecció i diversos arbres caducifolis com ara la blada, les moixereres o els avellaners.

En els roquissars apareixen dues espècies estrictament protegides, la corona de reina, endèmica de

Montserrat i Sant Llorenç del Munt i la cargola, endèmica de la Catalunya Central, així com l'orella d'ós, relict d'èpoques glacials.

Les pinedes de pi blanc dominen tota la falda de la muntanya, tant en les obagues on abans dels incendis del 1986 hi trobàvem unes magnífiques pinedes de pinassa (actualment només presents de manera relictual) com en les antigues feixes conreades que es deixaren ermar amb l'abandonament del camp.

És a les planes on apareixen els conreus, principalment amb olivars a la vessant del Bruc - Collbató i cereals a la vessant de Marganell.

Descobreix el Parc endinsant-te pels seus camins

El gran ventall de camins (de gran recorregut-GR, de petit recorregut-PR, itineraris senyalitzats pel Parc i molts més) que ofereix la muntanya de Montserrat atrau, des de fa molts anys, a excursionistes de tot Catalunya i d'arreu del món. Us animem a descobrir-los gaudint de la bellesa de l'entorn, respectant el medi i fent ús de la normativa del Parc. Hem de tenir en compte que la majoria de senders que passen pel cor del massís estan dins la figura de protecció de Reserva Natural, hem d'intentar, doncs, mantenir-ho net i que ningú s'adoni que hi hem passat!

Eviteu passar per camins que no coneixeu i que no estan senyalitzats.

ITINERARIS RECOMANATS

núm ruta	Nom del camí	Sentit	Dura da	Punts d'interès
1	El camí de les Aigües	→	1h 40 min	La Font Gran, el Pla de Sant Bernat, el Pla de les Bruixes, el tossal de Mullapans, el Coll de les Baranes
2	El camí de Sant Jeroni	↔	2h 45 min	El mirador de la Creu de Sant Miquel, l'ermita de Santa Anna, mirador de la Serra de les Papparres, la capella de Sant Jeroni, el cim de Sant Jeroni
3	El camí de les Bateries	→	1h 50 min	L'Església de Sant Corneli, el Molí d'Oli, la Font Seca, la Creu Nova dels Escolans, la capella de Sant Miquel
4	El camí del Bruc a Collbató	→	1h 30 min	Plaça de la Parròquia, El Castell, el Pou de glaç, Can Jorba, La Vinya Nova, gran extensió de camps d'oliveres
5	El camí del Bruc a Can Maçana	→	1h 40 min	El torrent de la Diablera, les Agulles, la Cova Tapada, el Coll de Guirló, l'àrea de lleure de Can Maçana
6	El camí de l'Arrel	→	3h 40 min	L'àrea de Can Maçana, el coll de Guirló, la roca Foradada, monestir de Santa Cecília, Pla de la Trinitat
7	El camí Vell de Ca l'Oliver	→	1h 30 min	L'Agrobotiga, la riera de Marganell, el turó de la senyera, el mirador de Ca l'Oliver
8	El camí de les ermites	↔	2h 00 min	L'Ermita de Sant Miquel, de Sant Joan, Sant Onofre i Santa Magdalena, l'Aula de Natura
9	El camí de la Santa Cova	↔	0h 50 min	L'Exposició de la història de la Santa Cova i dels seus funiculars, el torrent de Santa Maria, el conjunt escultòric monumental a l'aire lliure, els miradors de l'Agulla de la Creu i de la Capella, la Capella de la Santa Cova

Parc Natural de la Muntanya de Montserrat

Parc Natural de la Muntanya de Montserrat

Llegenda Mapa

Àrea de Lleure

Àrea de descans

Refugi

Zona d'aparcament

Punt d'Informació

Hotel

Museu

Aeri

Funicular

Cremallera

Ermita
Capella

Itineraris

Senderisme

- * Informeu-vos bé abans de fer qualsevol recorregut.
- * **Porteu l'equip adequat:** calçat i motxilla adaptades a les característiques de l'excursió, roba pràctica adaptada a les condicions meteorològiques, mapa de la zona i farmaciola. **Penseu en portar aigua i aliments suficients.**

- * **No sortiu dels camins senyalitzats ni agafeu drecceres,** perquè afavoreixen l'erosió.
- * **Procureu sortir acompanyats** i informeu del vostre recorregut. **Sapigueu renunciar i fer mitja volta en cas de dificultat.**

- * **Calculeu el temps horari de l'itinerari.** Mesureu les vostres forces i les del vostre equip. Penseu en la tornada.
- * **Consulteu la meteorologia.** Eviteu els dies molt calurosos i també els dies de boira.

Recomanacions i normes del Parc

La natura ha de rebre l'atenció i el respecte que es mereix. Siguem conscients que entrem en una zona de protecció i hem d'atendre la reglamentació Parc Natural.

No fem foc

Recordeu que és totalment prohibit fer foc, un descuit pot destruir un patrimoni natural del qual en gaudim tots.

Acampada

L'acampada lliure està prohibida en tot el Parc Natural.

Deixalles

No embruteu la muntanya amb les vostres deixalles i burilles. Emporteu-vos-les i dipositeu-les als contenidors corresponents.

Fauna i vegetació

Respecteu la fauna i la vegetació, depèn de nosaltres la seva conservació. Si trobeu cap animal, no el molesteu ni el captureu. No colliu plantes, gaudiu observant-les.

Animals de companyia

Recordeu que els gossos han d'anar lligats per la persona que els porta.

Propietat privada

Respecteu la propietat privada. Penseu que les muntanyes i els boscos tenen propietaris, mantingueu una actitud responsable.

Indicacions

Tingueu present que en tot moment heu de seguir les indicacions del personal del Parc Natural, agents rurals i propietaris.

Activitats dins del Parc

Recordeu que les pràctiques esportives que es poden realitzar a l'interior del Parc Natural estan regulades per una normativa específica.

Actitud a la natura

No feu sorolls que puguin pertorbar la tranquil·litat de la fauna ni ocasionar molèsties a la resta de visitants.

30 Circulació motoritzada

Recordeu que per les pistes autoritzades heu de circular a un màxim de 30 km/h.

La regulació de l'escalada, vies ferrades i canals equipades

La muntanya de Montserrat és un dels escenaris de referència més importants i històrics de Catalunya en la pràctica de l'escalada. El nombre de practicants així com l'extensió de les zones on es practica l'escalada, ha sofert un increment molt important en els darrers anys.

Per aquest motiu el 9 de juliol de 2008 la Comissió Executiva del Patronat de la Muntanya de Montserrat va ratificar l'acord per a la regulació de l'escalada, vies ferrades i canals equipades en tot l'àmbit del Parc Natural.

L'objectiu d'aquesta regulació és protegir el patrimoni natural del Parc i les espècies d'aus rupícoles com l'àguila cuabarrada, el falcó pelegrí, el xoriguer i el duc, entre d'altres, que efectuen la seva nidificació en les fissures, coves i lleixes de les grans parets.

Per conèixer la normativa i consultar els plànols de la regulació us podeu adreçar a la web del Patronat de la Muntanya de Montserrat

www.muntanyamontserrat.gencat.cat

Els Pobles. Portals de Montserrat

El Bruc

Està format per uns 2.000 habitants i es troba a la comarca de l'Anoia. El Bruc va ser protagonista d'uns fets històrics coneguts com **les Batalles del Bruc**. Durant la invasió napoleònica els francesos van ser derrotats davant la resistència catalana. En commemoració, el poble organitza la **Festa del Timbaler**.

Dins el poble podeu visitar la Parròquia de Santa Maria, de construcció romànica i també el Museu de la Muntanya de Montserrat del Bruc. Aquest museu consta de seccions dedicades a l'escalada montserratina, l'història de les batalles del Bruc, la formació de la muntanya de Montserrat, una mostra dels fòssils locals, de la prehistòria del municipi i de l'evolució històrica a través dels segles.

Si ens endinsem pels camins del Parc, en direcció al coll de Guiró, podrem descobrir el megàlit de la Diablera, possiblement de l'Edat de Bronze i l'Església de Sant Pau Vell, a prop de l'àrea de Can Maçana.

Collbató

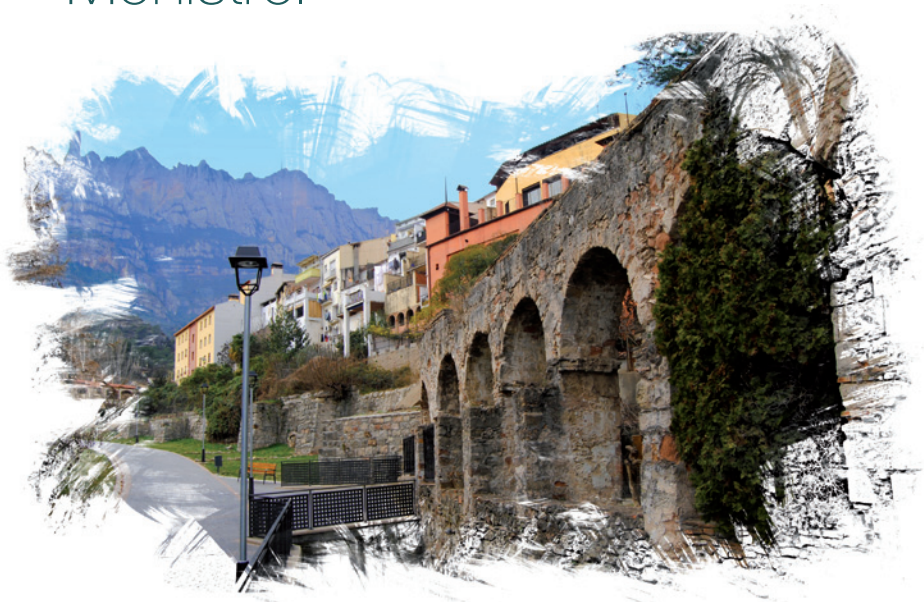
Municipi de la comarca del Baix Llobregat format per uns 4.500 habitants. Collbató disposa d'un autèntic tresor natural que conté les cavitats més grans del conjunt de Coves de Catalunya, les **Coves del Salnitre**, amb 549 m de llargària i 20 m de desnivell. Les Coves van ser declarades "Bé Cultural d'Interès Local" (BCIL) l'any 2007.

Com a patrimoni històric i cultural destaca la seva tradició traginera, oleícola o artística: el nucli medieval, l'antic molí d'oli, convertit actualment en un Centre d'Interpretació, el taller d'Orgues Blancafort, conegut internacionalment o l'església de Sant Corneli; són un "tast" de la història de Collbató que podeu descobrir tot fent un passeig pel poble.

A les afores, l'Ermida de la Salut o l'àrea de lleure la Salut us permetran gaudir de la natura al peu de Montserrat.

Monistrol

És un municipi d'uns 3.000 habitants i forma part de la comarca del Bages. El seu territori comprèn bona part de la Muntanya de Montserrat, paisatges de relleu suau i un llarg tram del curs del riu Llobregat, envoltat d'albaredes, sèquies i camins. Monistrol sempre ha sigut "terra" de fonts i d'aigua, acollint en el seu nucli urbà la sorgència més cabalosa de tot el massís: **la Font Gran**.

Monistrol conserva un interessant nucli antic d'aire medieval i renaixentista on destaquen elements de gran valor arquitectònic, com el Pont Gòtic sobre el Llobregat, El Palau, Prioral, la plaça del Bo-Bo, el carrer Sant Joan o l'Aqüeducte de Cal Pla.

Cal destacar la tradició gastronòmica d'aquesta vila que ofereix una àmplia oferta culinària de qualitat. N'és màxim exponent d'aquesta tradició la Fira de la Coca i el Mató, que se celebra cada mes d'octubre.

Marganell

És un petit municipi de la comarca del Bages que consta de 303 habitants. Marganell ens ofereix la possibilitat de gaudir del paisatge majestuós del massís, recórrer els itineraris que inclouen l'antic monestir romànic de Santa Cecília, el modern monestir de Sant Benet, on hi viu una comunitat de monges benedictines i l'Església de Sant Esteve de Marganell, també de construcció romànica.

L'**Agrobotiga de Marganell**, situada a l'entrada del poble, és un punt d'informació del Parc Natural i també un expositor de productes del territori integrat pels Portals d'entrada a Montserrat. És aquí on tindrem l'oportunitat d'assaborir l'autèntic Mató de Montserrat, elaborat de forma casolana pels matonaires del poble i la vedella ecològica de les vaques que pasturen les seves contrades.

Montserrat

Montserrat també forma part de la vida dels pobles que habiten al peu de la muntanya i han viscut de la seva terra.

El santuari de Santa Maria de Montserrat és un monestir benedictí fundat el s.XI i ha estat, des de fa quasi mil anys, al servei dels visitants que vénen a venerar la Moreneta, patrona de Catalunya.

Si voleu conèixer de més a prop la particular forma de vida dels monjos, podeu visitar l'Espai Audiovisual "Montserrat portes

endins". També podeu adreçar-vos al Museu de Montserrat que disposa de sis col·leccions d'art permanents.

Si ens volem endinsar al Parc Natural tenim l'opció d'agafar el funicular de Sant Joan per accedir a les parts altes de la muntanya i visitar l'Aula de la Natura, o fer una excursió per a conèixer millor el territori i les antigues ermites de Montserrat.

Una altra alternativa és arribar-nos fins a la Capella de la Santa Cova pel "camí del Rosari", on podrem observar el conjunt escultòric a l'aire lliure més important del modernisme català i visitar la capella on, segons la llegenda, va ser trobada la imatge de la Mare de Déu de Montserrat.

Equipaments al Parc Natural

Centres d'interpretació i museus

Aula de la Natura de Montserrat

(Pla de les Taràntules-Funicular de Sant Joan)

Entrada lliure

Espai Audiovisual de Montserrat

(Recinte del Monestir de Montserrat)

Obert tots els dies de l'any.

Tel. 93 877 77 77

Coves del Salnitre de Collbató

Visites concertades des de l'oficina de turisme

(Plaça de l'Era s/n)

Tel. 93 777 01 00

Museu de les coses del poble de Collbató

Visites concertades des de l'oficina de turisme

(Plaça de l'Era s/n)

Tel. 93 777 01 00

Museu de la Muntanya de Montserrat del Bruc

Visites concertades des de l'Ajuntament

(Edifici Can Casas)

Tel. 93 771 00 06

Museu del Cremallera de Montserrat

Al'Estació del Cremallera de Monistrol-Vila

Entrada lliure

Exposició Montserrat és Parc Natural

Al Monestir de Sant Benet i Estació del Cremallera de Monistrol-Vila.

Entrada lliure

Oficina tècnica del Parc Natural

Recinte del Monestir de Montserrat

(Dependències del Patronat de la Muntanya de Montserrat).

Tel. 93 835 06 44

Tel. 93 828 40 07

www.muntanyamontserrat.gencat.cat

Telèfons d'emergències:

Emergències: 112

SMS Emergències de persones sordes: 679 436 200

Sanitat respòn: 061

Punts d'informació

Oficina de turisme de Montserrat

Tel. 93 877 77 77

Oficina de turisme de Collbató

Tel. 93 777 90 76

Oficina de turismo del Bruc

Tel. 93 771 00 06

Casa de Fusta de Marganell (*caps de setmana*)

Tel. 93 835 7 63

Oficina de turisme de Monistrol

Tel. 93 835 00 11

Refugis de la FEEC

Bartomeu Puiggros (Santa Cecília)

Vicens Barbé (Aguilles)

Tel. Central de reserves de la FEEC:

93 372 02 83

www.feec.cat

Accesos

Amb els Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, línia R5, des de Barcelona (Plaça Espanya) i des de Manresa, amb parades a Olesa de Montserrat, Montserrat-Aeri (enllaç Aeri) i Monistrol de Montserrat (enllaç Cremallera).

Per carretera: des de Barcelona Autovia d'Igualada, C-55 i C-58 i des de Manresa BP-1101 i C-55.

www.muntanyamontserrat.gencat.cat

Generalitat de Catalunya
Patronat de la Muntanya
de Montserrat

Parc Natural
de la Muntanya
de Montserrat